

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVNÍŠTĚ V BRNĚ

Magistrát města Brna
Odbor památkové péče
Malinovského náměstí 3
601 67 Brno

Váš dopis č.j. / ze dne
MMB/299573/2016/K/n
8. 8. 2016

Naše č.j.
NPÚ-371/63873/2016

Vyřizuje / tel.
Ing. arch. Bohdana Procházková
542 536 133, 778 402 489

Spisový znak
820.1

V Brně dne
3. 10. 2016

Odborné vyjádření dle § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Věc: Brno, okres Brno – město, Jihomoravský kraj, Jihlavská č. o. 20, č. pop. 340, pozemek parc. č. 1284, k. ú. Bohunice, (KP 48234/7-7549, OP MPR Brno), FN Brno, zateplení objektů staré zástavby A, B, C, D, E, F

K Vaší žádosti o odborné vyjádření ze dne 8. 8. 2016, kterou jsme obdrželi dne 11. 8. 2016 včetně PD „FN Brno, energetické úspory v budovách FN Brno, revize projektové dokumentace“ (LT PROJEKT, projektování zdravotnické výstavby, Ing. Martin Foral, 07/2016, stupeň DPS), po prohlídce na místě samém v srpnu 2016, lze sdělit následující: předmětný objekt je evidován v ÚSKP pod r. č. **KP 48234/7-7549** (předmět památkové ochrany tvoří soubor pavilonů se spojovacími kolonádami funkcionalistické části fakultní nemocnice Bohunice č. p. 340 na pozemku parc. č. 1284), objekt je situován na území ochranného pásma Městské památkové rezervace Brno, vyhlášeného Rozhodnutím Národního výboru města Brna, odboru kultury, čj. kult.402/90/sev ze dne 6. 4.1990 o určení ochranného pásma pro historické jádro města Brna, prohlášeného nařízením vlády ČSR č. 54 ze dne 19. 4. 1989 za městskou památkovou rezervaci.

Stavba velkoryse pojetého funkcionalistického stavebního komplexu nemocnice podle návrhu Oskara Pořisky z let 1933-34 představuje hodnotnou architektonickou a urbanistickou památku.

Předmět žádosti dle popisu:

Obnova pláště objektu (části A, B, C, D, E, F):

- zateplení fasád: celoplošné odstranění keramického obkladu, doplnění omítek (podklad pro realizaci KZS), realizace KZS (líc obvodových stěn - minerální vata tloušťky 14 cm, svislé a vodorovné plochy okenních otvorů – min vata tloušťky 3-4 cm, svislé stěny pod úrovní terénu a 0,6 m nad úrovní terénu - nenasákavý izolant), termoizolační omítka tloušťky 3 cm na konzolovitě vysazených římsách
- povrchové úpravy: omítka silikonová v odstínu lomené bílé a zrnitostí 1-2 mm na převážně většině ploch stěn, omítka silikonová ve vzhledu umělého kamene v odstínu šedé (na parapetním zdívu nemocniční kaple), omítka silikonová ve vzhledu umělého kamene v odstínu šedé na sloupech, obklad ve vzhledu neglazovaného keramického pásku (rozměr dle původních)
- izolace: dodatečná vodorovná izolace všech svislých konstrukcí v úrovni podlahy 1. PP, vodorovná izolace podlah včetně napojení na izolaci svislého zdiva, svislé izolace venkovní
- sanace vnitřních stěn sanační omítkou
- ploché střechy: oprava souvrství nad betonovým podkladem (vyjma pavilonu B, kde bude pouze vzduchová mezera vyplněna tepelným izolantem) u všech pavilonů a realizace nového souvrství se svrchní vrstvou z PVC fólie (skladba C1) a nebo pozinkovaného plechu (skladba S2)
- teras: obnova souvrství až k ŽB stropní konstrukci (skladba A1), nášlapná vrstva z betonových dlaždic
- balkony: obnova souvrství až k ŽB konstrukci balkonu (skladba B1), nášlapná vrstva z keramické protiskluzné dlažby
- klempířské prvky: obnova oplechování střech, prvků pro odvod vody: pozinkovaný plech s nátěrem v odstínu zelené
- venkovní parapety: hliníkové s povrchovou úpravou v odstínu zelené
- zámečnické výrobky: stávající označení „FAKULTNÍ NEMOCNICE BRNO“ – demontáž, obnova nátěru, vrchní nátěr v odstínu šedé, zpětná montáž
- zámečnické výrobky: ocelové nosné konstrukce, ocelové venkovní zábradlí, předokenní mříže a tyče, ocelové žebříky s oky pro žebřík, ocelové přístřešky dvoukřídlá vrata, jednokřídlé dveře, ochranný rám pro VZT klimatizační jednotku, ocelový přístavek nad schodištěm 1. PP budovy E, ocelová lávka, ocelový světlík (stanové zastřešení), větrací okno ve stěně ze sklobetonových tvárnic, plechové skříně pro uskladnění medicínálních plynů – obnova nátěru, vrchní nátěr v odstínu zelené
- stávající větrací mřížky a žaluzie: pohledově na stávajícím místě, povrchová úprava v odstínu fasády
- označení pavilonů „PAVILON A“, „PAVILON B“, „PAVILON C“, „PAVILON D“, „PAVILON E“, „PAVILON F“ (umístění na tabuli z černého opčního skla, na obkladu z keramických pásků, na omítce): demontáž a opětovné osazení po realizaci KZT
- nápisy a informační prvky: obnova nebo náhrada novými
- předokenní žaluzie: v pouzdrech, která nebudou při pohledu na průčelí patrná
- obnova výplní okenních otvorů s dřevěnými rámy: nové výplně se dřevěnými rámy a izolačním zasklením dle formálního členění původních výplní (v současnosti není vždy původní formální členění výplně zachováno)
- obnova výplní otvorů s kovovými rámy: nové výplně s kovovými rámy s přerušeným tepelným mostem, izolačním zasklením dle formálního členění původních výplní (v současnosti není vždy původní formální členění výplně zachováno)

Práce v interiéru související s opravou vnějšího pláště: demontáž pracovních desek u stávajících vnitřních parapetů a opětovné osazení k novým parapetům

Z hlediska zájmů státní památkové péče konstatujeme, že plánovanou opravu fasády dle popisu v předmětu žádosti lze realizovat při dodržení následujících podmínek:

1. KZS bude realizován po odstranění veškerých stávajících omítek. Maximální tloušťka KZS bude 14 cm na svislých plochách zdí (vyjma svislých ploch zdíva v otvorech výplní). KZS v otvorech výplní bude realizován v maximální tloušťce 3cm, zároveň nebude světlý rozměr otvoru nikdy zmenšen o více než 5% vůči původnímu světlému rozměru. Již při realizaci KZS bude zohledněna následná realizace výplní otvorů směřující k maximálnímu přiblížení hloubky špalety původní hloubce špalety (z doby realizace objektu).
2. Před zahájením stavebních prací zajistí investor kompletní pasportizaci výplní otvorů, která bude podkladem pro obnovu výplní.
3. Některé z výplní budou odborně repasovány, návrhy konkrétních výplní určených k repasi budou spolu s postupem jejich repase předloženy zástupcům památkové péče k posouzení protokolárnímu schválení. Tepelně izolační vlastnosti těchto prvků je možno zvýšit náhradou jednoduchého zasklení izolačním sklem. Hloubka osazení výplní vůči lici fasády bude odpovídat původní hloubce osazení výplně (v době realizace objektu). Interiérové parapety těchto výplní budou realizovány ve stejném materiálu (dřevo) a provedení (tvar, finální odstín povrchové úpravy) dle původních parapetů s ohledem na posunutí okna k lici fasády v délce tloušťky KZS.
4. Ostatní výplně otvorů (ty, které nebudou repasovány) budou realizovány v materiálovém provedení dle původní výplně, formální členění výplně otvoru bude odpovídat formálnímu členění původní výplně otvoru, u výplně bude v maximální míře dodržen způsob otvírání jednotlivých křídel dle původní výplně. Před realizací obnovy výplní otvorů budou zástupcům státní památkové péče předloženy výrobní výkresy jednotlivých typů výplní otvorů k posouzení a protokolárnímu schválení. Budou určeny typy oken, jejichž prototypy budou předvedeny zástupcům státní památkové péče k posouzení a připomínkování. Vznesené připomínky budou akceptovány při výrobě nových výplní.
5. Povrchová úprava venkovních okenních parapetů bude realizována v odstínu šedé. Před realizací parapetů bude zástupcům státní památkové péče předložen konkrétní vzorek odstínu povrchové úpravy k posouzení a ke schválení.
6. Před realizací povrchových úprav: silikonových omítek (v odstínu lomené bílé i omítek imitujících vzhled umělého kamene v odstínu šedé), obkladů ve vzhledu neglazovaných keramických pásků, zámečnických výrobků, klempířských prvků, stávajících větracích mřížek a žaluzií a před realizací nášlapů balkonů a teras budou navržené vzorky předloženy zástupcům státní památkové péče k posouzení a protokolárnímu schválení. U sloupů s povrchovou úpravou realizovanou umělým kamenem nebude realizována silikonová omítka ve vzhledu umělého kamene v odstínu šedé, stávající umělý kámen bude pouze očištěn, absentující plochy doplněny materiálem s vhodnou barevností, strukturou a zrnitostí. Klempířské prvky nebudou natřeny zeleným nátěrem.
7. Před realizací PVC fólie na ploché střeše bude odstín fólie předložen zástupcům památkové péče k posouzení a protokolárnímu schválení. Fólie bude v barevnosti hydroizolace plochých střech používané v době realizace objektu (užívány asfaltové pásy).
8. Profily dešťových žlabů a svodů budou realizovány dle profilů původních, v rámci realizace KZS budou vytvořeny niky pro vedení dešťových svodů (vnější líce svodů a příslušných omítek budou v rovině) dle původního provedení.
9. Vybrané autentické či historicky hodnotné prvky, které nebudou ponechány in situ, budou deponovány na vhodném místě. Návrh uložení výše uvedených prvků bude předložen zástupcům státní památkové péče k posouzení a protokolárnímu schválení.
10. Před zahájením stavebních prací bude v souladu se zástupci památkové péče sestaven investorem harmonogram kontrolních prohlídek pro možnost sledování akce a pro upřesňování postupů, materiálů a různých detailů, které nemohly být komplexně ošetřeny tímto vyjádřením a budou dány zápisy.

Zdůvodnění:

Předmětný objekt je evidován v ÚSKP pod r. č. KP 48234/7-7549 (předmět památkové ochrany tvoří soubor pavilonů se spojovacími kolonádami funkcionalistické části fakultní nemocnice Bohunice č. p. 340 na pozemku parc. č. 1284), objekt je situován na území ochranného pásma Městské památkové rezervace Brno, vyhlášeného Rozhodnutím Národního výboru města Brna, odboru kultury, čj. kult.402/90/sev ze dne 6. 4.1990 o určení ochranného pásma pro historické jádro města Brna, prohlášeného nařízením vlády ČSR č. 54 ze dne 19. 4. 1989 za městskou památkovou rezervaci.

Stavba velkoryse pojetého funkcionalistického stavebního komplexu nemocnice podle návrhu Oskara Poříšky z let 1933-34 představuje hodnotnou architektonickou a urbanistickou památku.

Poříška koncipoval areál ve větším rozsahu, než byl nakonec realizován. Zásadní koncepce umístění společných funkcí provozu v centrální části dispozice areálového objektu však byla dodržena, jednotlivá křídla jsou částečně propojena zastřešenými kolonádami.

Pro objekt byla v době realizace specifická barevnost: bílá omítka, tmavě zelené venkovní části rámu dřevěných oken, bílé vnitřní části vnitřních částí rámu oken, tmavě zelené nátěry zámečnických výrobků (zábradlí, mříže, kovové rámy výplní otvorů), šedé teraco (povrch betonových sloupů a schodiště, některé plochy stěn, nášlapy z litého teraca a z teracových dlaždic), klempířské prvky z pozinkovaného plechu bez povrchové úpravy. Výše uvedená barevnost je patrná z historické fotodokumentace a byla při realizaci v rámci oprav a obnov výplní okenních a dveřních otvorů víceméně dodržena.

Při prohlídce na místě samém bylo na určitých partiích průčelí zjištěno i více vrstev omítek, nejstarší vrstva (na některých partiích průčelí jediná vrstva) je jemnozrná hladká omítka, u níž je možno nalézt původní nátěr.

U všech průčelí objektu byl nad terénem realizován obklad z neglazovaných pásků ze šamotové hlíny, výška tohoto obkladu byla proměnlivá. V určitých partiích byl obklad odstraněn bez náhrady (u terasy a schodiště ve střední části jižního průčelí), v určitých partiích byl obklad nahrazen neglazovanými lícivkami z jemné hlíny.

Shrnutí: podélná osa symetrie areálu, po obou stranách centrálního objektu vždy dva pavilony.

Kubické tvary jednotlivých objektů (bílé svislé stěny s plochami soklů z režného obkladu, šedé plochy plochých střech), prolomení fasád objektů pravidelným rastrem otvorů v mělké špaletě (velikosti otvorů a jejich formální členění se u jednotlivých partií průčelí liší, zelené rámy výplní) a „nikami“ teras. Ustupující hmoty vyšších pater.

Zábradlí (tmavě zelené): v „nižších“ výškových úrovních trubkové vodorovné prvky a svislé prvky z jacklů orientovaných nakoso, madlo, zelené zábradlí s výplní drátěným pletivem ve „vyšších“ úrovních, třibodové kotvení trubkových prvků přes kruhovou krytku ke konstrukci objektu

Kolonády podél některých průčelí (bílý strop, šedá střecha, subtilní zelené kovové sloupy)

Sklo: čiré (u výplní s dřevěnými či kovovými rámy), drátosko a ornamentální sklo (u výplní s kovovými rámy), tvarovky (pravidelný rastr v pochozích plochách, lokální ztenčení desky stropu v místě rastru)

Keramický obklad: šamotová hlína, neglazováno, variabilní odstíny přírodní barevnosti páleného střepe, tvarovky se zaoblenou krátkou stranou, pravidelný rastr z prvků orientovaných naležato

Ad 1. Cenné urbanistické řešení areálu nebude realizací KZS dotčeno, architektonický výraz areálu, pro který jsou charakteristické kubické tvary jednotlivých objektů (bílé svislé stěny s plochami soklů z režného obkladu, šedé plochy plochých střech), prolomení fasád objektů pravidelným rastrem otvorů v mělké špaletě, by měl být zachován bez výrazné vizuální změny poměru ploch omítek a ploch výplňových otvorů vůči původnímu stavu. Realizace KZS po úplném odstranění omítek umožní zlepšit tepelné technické vlastnosti obálky objektu a zároveň uchovat vzhled maximálně odpovídající původnímu objektu (hloubka špalety, rozměry otvorů).

Ad 2. Ve stávající obálce objektu jsou původní výplně otvorů, výplně novodobé v původních otvorech a výplně v nově vzniklých otvorech. Některé novodobé otvory nemají původní formální členění. Pro adekvátní prezentaci památky je nutné vyhodnocení stávajících výplní (hledisko autenticity, repasovatelnosti) a určení vhodného formálního členění a způsobu otevírání křídel nových výplní.

Ad 3. Z důvodu zachování možnosti vnímání a užívání autentických prvků je nezbytná vhodná repase výše uvedených prvků a jejich vhodné začlenění v rámci objektu

Ad 4. – 8. Pro adekvátní prezentaci památky je nezbytné vhodné provedení nových prvků (oken, dveří, parapetů vnějších i vnitřních, klempířských prvků), finálních povrchových úprav (omítek, obkladů) a užití vhodné barevnosti na prvcích stávajících i nových (např. odstín PVC na střeše). Ušlechtilá původní povrchová úprava z umělého kamene na sloupech je ve výborném technickém stavu, její překrytí silikonovou omítkou je zbytečné a z estetického hlediska degradující.

Ad 9. Historicky hodnotné prvky je nutné zachovat z důvodu jejich neopakovatelnosti a možnosti dalšího využití např. při památkové obnově objektů.

Ad 10. Požadavek na svolávání kontrolních prohlídek má oporu v zákoně, zejména § 32, kde je stanoven odborný dohled odborné organizace. Zároveň plyne z povahy věci, že případné dílčí upřesnění, může být uplatněno pouze v přítomnosti dotčených stran. Kontrolní prohlídky lze považovat za jeden ze základních mechanismů účinného dohledu všech složek státní památkové péče.

Toto vyjádření je podkladem pro vydání závazného stanoviska MMB OPP dle § 14 odst. 7 zákona č. 20/1987 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Zároveň vás žádáme o zaslání závazného stanoviska ihned po vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů, konkrétně § 32. Závazné stanovisko bude zároveň na NPÚ, ÚOP v Brně archivováno, aby historie úprav památky byla souhrnně podchycena.

Doporučení:

Doporučujeme zachovat následující původní prvky oken a dveří.

- pavilon C, 2. NP, chodba v jižní části pavilonu, 4 ks šestikřídlých oken (způsob otevírání neodpovídá grafickému znázornění v PD), 3 spodní křídla pouze otvírává, dvě horní křídla pouze otvírává, jedno krajní křídlo výklopné s pákovým mechanismem (páka ocelová, povrchová úprava nátěr v odstínu vnitřních částí rámů okna). U oken doporučujeme obnovu nátěru rámů (nátěr interiérových částí rámů oken v odstínu lomené bílé, nátěr exteriérových částí rámů oken v odstínu tmavě zelené), obnovu nátěru prvků pákového mechanismu v odstínu nátěru vnitřních částí rámů oken, obnovu poškozených skel (čirým sklem, v interiérových křídlech čirým či případně čirým izolačním sklem), zprovoznění mechanismů kování, vyčištění klik a klíček
- zdvojené dveře dvoukřídle, prosklené (každé křídlo 5 rozměrově shodných obdélných výplní, spodní 3 výplně drátosko, horní 2 výplně čiré sklo)
- zdvojená okna s kovovými rámy u schodišťového ramene (formální členění: čtyři řady ve třech sloupcích, první a čtvrtá řada výplní rozměrově shodná, druhá a třetí řada výplní rozměrově shodná), ve vnějších částech rámu drátosko, ve vnitřních částech rámu ornamentální sklo

Mgr. Bc. Tomáš Vícha
vedoucí odboru péče o památkový fond

Příloha: PD „FN Brno, energetické úspory v budovách FN Brno, revize projektové dokumentace“ (LT PROJEKT, projektování zdravotnické výstavby, Ing. Martin Foral, 07/2016, stupeň DPS)